

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.09.2008, sp. zn. 29 Odo 1407/2006, ECLI:CZ:NS:2008:29.ODO.1407.2006.1

Číslo: 89/2009

Právní věta: S převodem nebo přechodem blankosměnky přechází na nabyvatele bez dalšího i právo ji vyplnit.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.09.2008

Spisová značka: 29 Odo 1407/2006

Číslo rozhodnutí: 89

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla:

Předpisy: § 10 předpisu č. 191/1950Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e rozsudkem ze dne 6. 12. 2005 ponechal v platnosti směnečný platební rozkaz ze dne 4. 1. 2005, jímž uložil žalovanému zaplatit žalobci částku 1 445 907,90 Kč s 6% úrokem od 23. 10. 2004 do zaplacení, směnečnou odměnu 4819,70 Kč a náklady řízení.

Cituje ustanovení § 175 odst. 1 a 4 o. s. ř. a ustanovení čl. I § 10, § 11, § 75 a § 77 zákona č. 191/1950 Sb. (dále jen „směnečný zákon“), soud prvního stupně s odkazem na výsledky provedeného dokazování dovodil, že žalovaný vystavil k zajištění úvěru poskytnutého E. bankou, a. s. (dále jen „banka“, resp. „remitent“), společnosti J. A., s. r. o. (dále jen „společnost“), ve prospěch banky blankosměnku a téhož data s bankou uzavřel dohodu o vyplnění směnečného práva (dále jen „dohoda o vyplnění“), ve které smluvní strany sjednaly způsob vyplnění směnečné sumy a data splatnosti. Banka převedla blankosměnku rubopisem na žalobce a tento ji vyplnil v souladu s dohodou o vyplnění; právo vyplnit směnku ve smyslu dohody o vyplnění na žalobce přešlo právě indosací blankosměnky. V situaci, kdy žalovaný přes poučení podle ustanovení § 118a o. s. ř. ke svým námitkám žádné další důkazní prostředky neoznačil a neprokázal tak „neoprávněné vyplnění blankosměnky neoprávněnou osobou ani nesprávně vyplněnou směnečnou sumu“, vyhodnotil soud prvního stupně námitky žalovaného jako nedůvodné. V r o z h n í s o u d v P r a z e rozsudkem ze dne 19. 6. 2006 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Předesílaje, že žalobce se domáhá zaplacení směnky vlastní vystavené žalovaným na řad banky, postupně rubopisované na žalobce, shledal i odvolací soud námitky žalovaného proti směnečnému platebnímu rozkazu neopodstatněnými.

Přitom uzavřel, že:

1)žalobce je zahraniční právnickou osobou, která má způsobilost k právům a povinnostem a jelikož otázka jeho právní subjektivity byla již „dříve zkoumána“, nebylo zapotřebí ji s ohledem na ustanovení § 121 o. s. ř. opětovně dokazovat;

2)žalovanému nepřísluší námitka neplatnosti plné moci udělené žalobcem jeho právnímu zástupci. Případné neplatnosti plné moci z důvodu překročení zmocnění zástupce žalobce nebo překročení oprávnění pracovníka žalobce se totiž může dovolat pouze zastoupený (žalobce) a žalovanému do právního vztahu mezi žalobcem a jeho zástupcem nepřísluší zasahovat;

3)při podání žaloby o zaplacení směnky má žalobce pouze povinnost předložit soudu originál směnky, kterou žádá zaplatit, a dále povinnost v žalobě tuto směnku identifikovat, což žalobce splnil. Z ustanovení § 495 obč. zák. je pak zřejmé, že žalobce není povinen důvod vzniku směnečného závazku žalovaného tvrdit, protože předpokladem pro vydání směnečného platebního rozkazu nebylo předložení dohody o vyplnění;

4)námitka, podle níž údaj splatnosti a směnečné sumy byl do blankosměnky doplněn v rozporu s dohodou o vyplnění a v rozporu se smlouvou o úvěru, jsou nekonkrétní a tudíž nezpůsobilé ke zrušení směnečného platebního rozkazu. Povinnost tvrzení a následné břemeno důkazní totiž tíží žalovaného, který musí konkrétně uvést, jak zněla a v čem konkrétně byla porušena dohoda o vyplnění a v jakém rozsahu je směnečný peníz požadován neoprávněně, ať již z důvodu nižšího kauzálního závazku nebo z důvodu již provedeného částečného placení směnky;

5)všechny směnky na řad jsou převoditelné rubropisem, což platí i pro blankosměnky; i v tomto směru žalovaného tíží důkazní břemeno ohledně tvrzení, že na žalobce „nebylo převedeno oprávnění vyplnit blankosměnku“.

6)při převodu blankosměnky je z povahy věci zřejmé, že „když ne výslovně, tak konkludentně“ je převáděno i právo blankosměnku vyplnit;

7)není povinností indosanta při převodu zajišťovací směnky na indosatáře postoupit i pohledávku, jejíž splnění je směnkou zajištěno;

8)není zřejmé, proč by zaplacení částky 1 737 250 Kč „v rámci dluhu z úvěru“ mělo znamenat, že společnost již nedluží ze smlouvy o úvěru 1 455 907,90 Kč, jež odpovídá výši směnečného peníze. Námitka, podle níž „do směnečného peníze neměly být zahrnuty úroky z prodlení po dni 16. 2. 2004“, je neurčitá, neboť žalovaný jednak nevyčísluje částku úroků, o kterou by měl být podle jeho názoru směnečný peníz snížen, jednak prohlášení konkursu na majetek společnosti nemá žádný vliv na výši dluhu ze smlouvy o úvěru. Z ustanovení § 33 odst. 1 písm. a) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, je totiž zřejmé, že úroky z prodlení za dobu od prohlášení konkursu jsou vyloučeny z uspokojení pohledávek v konkursu, což ale neznamená, že by pohledávka na zaplacení úroků z prodlení za uvedené období zanikla.

Jelikož odvolací soud nepovažoval žádnou z námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu za důvodnou, shledal rozhodnutí soudu prvního stupně věcně správným.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, akcentuje, že soudy nižších stupňů vyřešily „rozhodnou právní otázku“ v rozporu s hmotným právem a že „otázka charakteru a převoditelnosti vyplňovacího práva a možnosti přiznání směnečného práva rozsudkem v případě vyplnění blankosměnky neoprávněnou osobou je odvolacími soudy rozhodována rozdílně“. Uplatňuje dovolací důvody podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř., namítaje, že:

a) řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a

b) rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Zdůrazňuje, že právní názor, podle něhož „je indosací převáděno nejen vlastnické právo k blankosměnce, ale též („automaticky“) vyplňovací právo“, je nesprávný a odporuje hmotnému právu. Vyplňovací právo – pokračuje dovolatel – „je zcela samostatné a samostatně převoditelné právo obecně právního charakteru, které se k blankosměnce pouze váže“. „Na charakter tohoto práva a na možnost jeho převodu z remitenta na nabyvatele (žalobce) je proto nutno aplikovat výlučně obecněprávní normy (občanský zákoník) a zásady. K platnému převodu vyplňovacího práva proto může dojít pouze na základě samostatného právního úkonu (cese), který se řídí režimem občanského zákoníku. S indosací zákon spojuje pouze účinky převodu směnečných práv, nikoliv však převod vyplňovacího práva“.

„Skutkové tvrzení, že remitent převedl na žalobce právo doplnit blankosměnku jiným (byť konkludentním) právním úkonem, než indosací, v řízení (tj. do doby, kdy soud prvního stupně účastníky poučil dle § 119a o. s. ř.) vzneseno nebylo“, pročež žádný z účastníků nebyl „takové tvrzení“ povinen ani prokazovat, ani vyvracet a závěr odvolacího soudu o neunesení důkazního břemene žalobcem co do tvrzení, že remitent vyplňovací právo na žalobce nepřevodil, je tak zmatečný. Nebylo-li „vzneseno žádné skutkové tvrzení o tom, že (konkludentní) projev vůle byl učiněn, je závěr odvolacího soudu o existenci konkludentního právního úkonu pouhou domněnkou“.

S ohledem na to, že indosace není právní úkon, s nímž by zákon spojoval účinky převodu vyplňovacího práva a že v řízení nebylo vzneseno žádné skutkové tvrzení o existenci takového právního úkonu, s nímž by zákon účinky převodu vyplňovacího práva spojoval, žalobci – podle názoru dovolatele – vyplňovací právo k blankosměnce nesvědčilo.

Konečně dovolatel namítá „zmatečnost napadeného rozsudku“, když odvolací soud „se nevypořádal s odvolacími důvody“.

Proto požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Dovolání žalovaného je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.; není však důvodné.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení čl. I § 10 směnečného zákona, nebyla-li směnka, která byla při vydání neúplná, vyplněna tak, jak bylo ujednáno, nemůže se namítat majiteli směnky, že tato ujednání nebyla dodržena, ledaže majitel nabytí směnky ve zlé víře anebo se při nabývání směnky provinil hrubou nedbalostí.

V projednávané věci není pochyb o tom, že směnka, o jejíž úhradě bylo rozhodnuto směnečným platebním rozkazem, byla původně tzv. blankosměnkou, tj. směnkou neúplnou, neobsahující (záměrně) údaj o směnečné sumě a o splatnosti, s tím, že scházející údaje měly být doplněny v souladu s dohodou o vyplnění uzavřenou mezi výstavcem a remitentem (bankou).

Má-li jít skutečně o blankosměnku, musí existovat též konkrétní ujednání o způsobu vyplnění záměrně nevyplněných údajů na směnce. Právo vyplnit blankosměnku pak s blankosměnkou neoddělitelně souvisí, když si lze jen stěží představit, že by existovalo právo vyplnit blankosměnku, aniž by blankosměnka existovala, a bez dohody o vyplnění by bylo jen stěží možno hovořit o blankosměnce. Z neoddělitelnosti vyplňovacího práva k blankosměnce od dané listiny pak plyne závěr, že s převodem nebo s přechodem blankosměnky na jinou osobu zároveň bez dalšího přechází právo ji vyplnit na nabyvatele listiny, aniž by bylo nutné ohledně něj uzavírat smlouvu o postoupení pohledávky nebo smlouvu obdobnou (k tomu viz JUDr. Zdeněk Kovařík, Vznik, podstata a zánik práva vyplnit blankosměnku, Právní rozhledy 1/2007).

Právní závěr odvolacího soudu, podle něhož byl žalobce oprávněn doplnit blankosměnku o údaje ohledně směnečné sumy a data splatnosti v intencích dohody o vyplnění, je tak správný a dovolací důvody podle ustanovení § 241a odst. 1 písm. a) a b) o. s. ř. naplněny nejsou.

Za důvodnou Nejvyšší soud nepovažuje ani výhradu „zmatečnosti napadeného rozsudku“, když dovolatel jednak nijak nekonkretizoval, se kterými odvolacími důvody se odvolací soud nevypořádal, jednak z odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu je nepochybné, že své povinnosti podle ustanovení § 211 a § 157 o. s. ř. dostál.

Jelikož Nejvyšší soud nehledal ani jiné vady, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti, dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2 o. s. ř. zamítl.